

Struktury przestrzenno-funkcjonalne osad we wczesnej epoce żelaza na Śląsku

- [Trwające](#)
- [Zakończone](#)

Informacje o projekcie

Tytuł projektu: Struktury przestrzenno-funkcjonalne osad we wczesnej epoce żelaza na Śląsku w aspekcie społecznym

Numer projektu: UMO-2015/17/B/HS3/01314

Kierownik projektu: prof. zw. dr hab. Bogusław Gediga

Jednostka prowadząca projekt: Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk

Źródło finansowania projektu: Narodowe Centrum Nauki, 2014-2016

Kontakt:

e-mail: bge@arch.pan.wroc.pl

telefon (22) 620-28-81 do 86

Wykonawcy:

Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk

Charakterystyka

1. Cel prowadzonych badań/hipoteza badawcza

Głównym celem badań w niniejszym projekcie jest opracowanie modeli struktury społecznej na podstawie analizy organizacji przestrzennej i funkcjonalnej osad halsztackich z wczesnej epoki żelaza, odkrytych na stanowiskach: Milejowice 19, pow. wrocławski i Stary Śleszów 17, pow. wrocławski. Obie osady wyróżniają się zabudową skoncentrowaną wokół pustego placu, tzw. majdanu, z dookołnym ogrodzeniem palisadowym, otaczającym całe osiedla. Tego rodzaju obiekty osadowe z ogrodzeniami palisadowymi były powszechne w kulturze halsztackiej. W literaturze spotyka się określenie „Herrensitze”, które oznacza „dwory/siedziby pańskie”. Zakładając że, że przestrzeń fizyczna jest kreowana przez jej użytkowników wedle określonych potrzeb odnoszących się między innymi do różnych aspektów związanych z egzystencją, gospodarką, ekonomią, pełnionymi funkcjami społecznymi, czy szeroko rozumianą symboliką, to można uznać że układy zagospodarowania przestrzennego i funkcjonalnego osiedli halsztackich stanowią podstawę do stworzenia hipotetycznego modelu organizacji życia społecznego na osadach. Model ten w trakcie dalszych badań można będzie weryfikować, nie tylko w odniesieniu do materiałów pochodzących z innych osad o podobnym założeniu oraz osiedli otwartych bez ogrodzeń, ale także do źródeł grobowych, których liczba odkryć w ostatnich latach znacznie się powiększyła na Śląsku. Również w badaniu kultury halsztackiej w skali Europy wnioski wynikające z zakładanych w tym projekcie badań mogą znacząco wpłynąć na obraz tego zjawiska kulturowego, przede wszystkim dlatego, że zmieniają zdezaktualizowane już ustalenia dotyczące Śląska, który najprawdopodobniej pełnił rolę prowincji halsztackiej a nie tylko regionu, do którego docierają jedynie wpływy, jak uważano dotychczas.

2. Zastosowana metoda badawcza/metodyka

Pierwszy etap prac będzie dotyczył przygotowania źródeł do analiz przestrzennych w Systemach Informacji Geograficznej (GIS). Celem analiz w Systemach Informacji Geograficznej na tym etapie jest określenie preferencji osadniczych. Biorąc pod uwagę znaczenie jakości danych w GIS, która ma decydujący wpływ na wyniki badań, zostanie przeprowadzona szczegółowa analiza źródeł ruchomych pod kątem stylistyczno-typologicznym z obu osad, celem kwalifikacji chronologicznej. Dla określenia preferencji osadniczych dotyczących między innymi dogodnej lokalizacji osad w terenie, możliwości gospodarczych (surowce) oraz komunikacyjnych (obecność w pobliżu szlaków handlowych, możliwość przemieszczania się) zostanie utworzony Numeryczny Model Terenu z dołączoną szczegółową mapą geologiczną Śląska, prezentującą położenie topograficzne stanowisk i zasoby naturalne. W dalszej kolejności przeprowadzone zostaną analizy wektorowe, rastrowe i geostatystyczne, mające na celu ukazanie ewentualnych podziałów strefowych osiedli pod względem funkcjonalnym oraz relacje przestrzenne między nimi. Ostatni etap pracy w Systemach Informacji Geograficznej (GIS) będzie dotyczył analiz dystrybucji źródeł ruchomych i

prezentacji graficznej wszystkich wyników. Przy pomocy oprogramowania do tworzenia grafiki trójwymiarowej Autodesk 3ds Max zostanie przedstawione położenie obu stanowisk: Milejowice 19, pow. wrocławski i Stary Śleszów 17, pow. wrocławski na modelu trójwymiarowym, przedstawiające preferowane przez użytkowników osiedli warunki osadnicze (rzeźba terenu, dostęp do wody, nasłonecznienie, ekspozycje i spadki, możliwości przemieszczenia się itd.), a następnie zrekonstruowana zostanie zabudowa obu osad. Narzędzie to umożliwi prezentację i weryfikację zgromadzonych danych. Przy pomocy schematycznych modeli 3D zaprezentowane będą wyniki analiz przestrzenno-funkcjonalnych w GIS. Trójwymiarowy model będzie służył analizie i interpretacji badań. Integralną częścią wykonanego modelu będzie szczegółowy opis procesu badawczego w trakcie poszczególnych etapów pracy z programem.

3. Wpływ spodziewanych rezultatów na rozwój nauki, cywilizacji, społeczeństwa

Osiedla halsztackie z ogrodzeniem palisadowym, odkryte na Śląsku, stanowią przełomowe odkrycie w badaniach wczesnej epoki żelaza. Przede wszystkim dlatego, że w tym regionie Europy nie były dotąd znane. Kompleksowe badania różnych aspektów kultury halsztackiej ze względu na skąpą bazę źródłową były niemożliwe. Osady odkryte w Milejowicach i Starym Śleszowie, zlokalizowane nieopodal Wrocławia, zostały przebadane szerokopłaszczyznowo i w bardzo dużym zakresie, który umożliwia obecnie przy wykorzystaniu zaawansowanych narzędzi analitycznych GIS oraz trójwymiarowej prezentacji wyników badań, podjęcie kompleksowych badań dotyczących przestrzennego i funkcjonalnego organizowania przestrzeni w obrębie wspomnianych osad. Wyniki tych badań staną się podstawą do rekonstrukcji obrazu społeczeństw halsztackich użytkujących osady, poznania ich struktury, organizacji działalności gospodarczej, zawodowej, ekonomicznej, a także charakteru interakcji między osadami. W dalszej kolejności wyniki tych analiz można będzie rozważać w szerszym kontekście badania kultury halsztackiej na Śląsku oraz w skali Europy. W celu porównania źródeł z innych regionów europejskich, planowane są konsultacje w Czechach, gdzie w ostatnich latach w Pardubicach i Hradcu Kralove odkryto również podobne osiedla halsztackie z dookólnymi palisadami, przebadane w bardzo dużym zakresie terytorialnym. Zastosowanie w tym projekcie nowoczesnych narzędzi i technik w analizie i prezentacji źródeł stwarza także ogromne możliwości nie tylko na gruncie postępu nauki, ale również popularyzacji archeologii i dziedzictwa kulturowego, które jest, w obecnych skomercjalizowanych czasach, niezwykle ważne. Wyniki badań w tym projekcie zostaną opublikowane w wysoko punktowanych czasopismach naukowych o zasięgu międzynarodowym (np. Przegląd Archeologiczny, Journal of Archaeological Method and Theory) a także zostaną szeroko zaprezentowane na międzynarodowych konferencjach poświęconych problematyce wczesnej epoki żelaza w Europie Środkowej oraz nowym technologiom wspomagającym badania dziedzictwa kultury.

Metryczka

Opublikował w BIP:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data opublikowania:	14.05.2020 08:05
Ostatnio zaktualizował:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data ostatniej aktualizacji:	14.05.2020 08:05
Liczba wyświetleń:	10